

Wie wil er dienaar / slaaf zijn?

Liturgiesuggesties:

Gezang 457: 1, 2, 3 en 4

Psalm 95: 1 en 3 OB

Psalm 1: 1 en 2

Mattheüs 19: 16-30

Psalm 62: 5 en 6

Mattheüs 20- 17/28

Psalm 62: 4 en 7

Na verkondiging: Gezang 182: 1, 2, 4 en 6 of Gezang 482: 1, 6, 7 en 8

Psalm 138: 3 en 4 OB

Gemeente van onze Here Jezus Christus, broeders en zusters, jongens en meisjes,

Stelt u zich eens voor ...

Vanmorgen komt Jezus bij u aan de deur.

Gezellig. Opbouwend. Goede gesprekken. Fijn huisbezoek.

Maar als Jezus weer weggaat ... vertrekken ook uw beide zonen.

Zomaar. Als discipelen, als volgelingen van Jezus.

Dat overkwam Zebedeüs en zijn vrouw Salomé ... nu zo'n drie jaar geleden.

Samen bleven ze achter.

Hun beide jongens vertrokken.

Twee uitstekende krachten uit het familie-vissers-bedrijfje.

*

We zijn drie jaar later als we de zonen van Zebedeüs: Jacobus en Johannes opnieuw tegenkomen in het Evangelie.

Het loopt tegen het Joodse paasfeest.

Jezus en zijn discipelen maken opnieuw de tocht van Galilea - in het Noorden - naar Judea - in het Zuiden.

"Toen Jezus zou opgaan naar Jeruzalem, - schrijft Mattheüs de evangelist - nam Hij de twaalfen ter zijde, en onderweg sprak Hij tot hen:....".

Op weg naar Jeruzalem.

Om samen met vele mede-gelovigen daar het Paasfeest te vieren.

De lange voetreis door het Overjordaanse land ligt achter hen. Jericho is bereikt.

De laatste kilometers die hen nog van Jeruzalem scheiden ... zijn te overzien.

Hoewel ... het zwaarste deel van de reis, namelijk de klim over de steile, kale heuvels, ligt nog vóór hen.

Jeruzalem lag namelijk 900 meter hoger dan Jericho.

Het lijkt, broeders en zusters, jongens en meisjes, alsof deze reis niet veel verschilt van de vorige.

Maar Jezus en zijn discipelen weten wel beter.

De schaduwen van het komende lijden vallen over het leven van de Meester.

Het wordt steeds donkerder hoe meer ze Jeruzalem naderen.

De onheilswolken stapelen zich op.

Het wekt onrust onder de discipelen.

*

"Zie, wij gaan op naar Jeruzalem en de Zoon des mensen zal overgeleverd worden aan de overpriesters en de schriftgeleerden en ... zij zullen Hem ter dood

veroordelen. En zij zullen Hem overleveren aan de heidenen, om Hem te bespotten en te geselen en te kruisigen, en ten derde dage zal Hij opgewekt worden."

Natuurlijk hebben die woorden, broeders en zusters, jongens en meisjes, veel verdriet gebracht bij de discipelen.
Ze proeven duidelijk dat het nu menens gaat worden.
Het afscheid van hun Meester nadert.
Eigenlijk zijn het ontstellende woorden, die onthullen, dat Jezus - die gekomen is voor zijn eigen volk - door dat volk wordt afgewezen.
Ze zullen Hem vernederen, bespotten en geselen.
De geestelijke leiders van Israël zullen Hem ... ter dood veroordelen.
Ten derde dage zal Hij opgewekt worden.

*

Onderweg naar Jeruzalem.
De lijdensweg. De Via Dolorosa.
Wie Jezus wil volgen op die weg ... zal dienaar, zal aller slaaf moeten zijn.
Dat is vanmorgen het thema van de preek op deze 3e lijdenszondag.
* We letten allereerst op het verzoek van de moeder;
* vervolgens op het antwoord van Jezus;
* tenslotte op onze houding.

Het begint met een vraag: "Toen kwam de moeder der zonen van Zebedeüs tot Hem, met haar zonen, en zij boog zich voor Hem neder, om iets van Hem te vragen."
Even iets over de familie-relatie.
Salomé, de vrouw van Zebedeüs, was - naar wij aannemen - een zuster van Maria, de moeder van Jezus.
Om het anders te zeggen: Salomé was de tante van Jezus ... en Jacobus en Johannes waren dus neven van Hem.

Toen Johannes de Doper - nu ruim drie jaar geleden - begon met te prediken, hebben de beide broers - de zonen van Zebedeüs - zich eerst bij Johannes gevoegd.
Later - toen Jezus langs het meer van Galilea trok en een beroep op hen deed - hebben ze hun werk en hun vader in de steek gelaten en ... ze zijn Hem gevolgd.
Direkt!
Destijds hebben Zebedeüs en Salomé hun beide zonen niet afgehouden van hun voornemen om de Meester te volgen.
Ze hebben hen laten gaan. Zonder morren.
En zonder voorrang te vragen voor hun eigen belangen.

We zullen best mogen aannemen, dat Zebedeüs een mooi visserbedrijfje had.
En het is haast vanzelfsprekend ... dat de eigen zoons daarin maar moeilijk gemist konden worden.
Door hun keuze vóór Jezus - wij zouden zeggen: een betere keus konden die jongens toch niet maken - door hun volgen van Jezus miste het kleine familie-bedrijfje wel ineens twee van haar beste krachten.

Of misschien mogen we het wel zó zien: Jacobus en Johannes waren door hun godvrezende ouders voor het dienen van Jezus afgestaan.
Iedereen weet dat zoiets niet goedkoop is.
Dat gaat ten koste van heel wat kostbaars en dierbaars.
Jacobus en Johannes. Een span flinke jongens.
Zonen des donders, donderse jongens, heeft Jezus hen genoemd.
Jongens die van aanpakken wisten.
Die soms heel verrassend uit de hoek konden komen.

Jezus heeft hen uitgekozen als twee van zijn discipelen.

*

En nu komt de moeder van deze beide broers bij Jezus met een vraag, een verzoek. Moeders zoeken altijd het beste voor hun kinderen. Vanaf het moment dat haar kind in de wieg ligt ... vertroetelt de moeder het. Alles wat in haar vermogen ligt doet zij, om haar kind zo gezond en voorspoedig mogelijk op te laten groeien. En is haar kind groot geworden, dan zal ze niet nalaten een goed woordje voor hem te doen ... als het daardoor een goede positie in de maatschappij kan krijgen. Zo doet ook deze moeder.

In haar verblinding heeft ze niet anders voor ogen dan dat Jezus - dáár in Jeruzalem - waarheen Hij nu op weg gaat, spoedig aan de macht zal komen. En wat kun je voor je kinderen nu beter wensen ... dan dat ze naast de machthebber, naast Jezus, de tweede en de derde man zullen zijn ... in het Rijk dat Hij zal stichten. "Toen kwam de moeder der zonen van Zebedeüs tot Hem, met haar zonen, en zij boog zich voor Hem neder, om iets van Hem te vragen." Deze moeder, broeders en zusters, jongens en meisjes, bewijst Jezus dan ook alle eer die een machthebber, een vorst, toekomt. Ze valt voor Hem op de knieën.

*

Jezus geeft haar meteen gelegenheid om haar vraag te stellen, want Hij zegt: Wat wil je?

En dan klinkt het: Zeg, dat deze mijn twee zonen mogen zitten, één aan uw rechterzijde en één aan uw linkerzijde in uw Koninkrijk! Ze zal gedacht hebben: Straks komt Jezus in Jeruzalem. dan zal Hij zijn Koninkrijk oprichten.

Dan zal Hij in volle glorie regeren.

Dan zullen niet meer de Romeinse bezetters het voor het zeggen hebben.

Dan heeft Jezus het voor het zeggen!

Hij hoeft maar te zeggen dat mijn zoons naast Hem zullen zitten, één aan zijn rechterzijde en één aan zijn linkerzijde, ... en dan gebeurt het ook. Hij is dan tenslotte niet voor niets de machthebber, de vorst van het Koninkrijk!

Nu heeft deze vrouw, broeders en zusters, jongens en meisjes, deze vraag natuurlijk niet zó maar aan Jezus gesteld.

De vraag sluit aan bij de vraag van Petrus in hoofdstuk 19: "Zie, wij hebben alles prijs gegeven en zijn U gevolgd; wat zal dan ons deel zijn?"

"Jezus zeide tot hen: Voorwaar, Ik zeg u, gij, die Mij gevolgd zijt, zult in de wedergeboorte, wanneer de Zoon des mensen op de troon zijner heerlijkheid zal zitten, ook op twaalf tronen zitten om de twaalf stammen van Israël te richten." (vers 27-28)

Jacobus en Johannes hebben over dit antwoord van Jezus lopen nadenken.

Als er iemand is, die alles om Jezus heeft prijsgegeven ... dan zijn zij het wel.

Hun ouders, hun familie-bedrijf, hun vrienden ... alles.

Bovendien - ze zijn ook nog naaste familie van Jezus.

Nou, dat geeft je toch een zeker recht van spreken? Of niet soms?

De beide broers, Jacobus en Johannes, willen straks naast Jezus de belangrijkste posities bekleden.

Maar ja, wie durft de vraag aan Jezus te stellen en wanneer?

Moeder Salomé kende blijkbaar de plannen van haar beide zonen.

En, zal ze wel gezegd hebben, zoals elke moeder tegen haar zonen zou kunnen zeggen: Jongens, als jullie het beter kunnen krijgen dan vader en ik, dan zullen wij jullie niet tegenhouden.

Ze wil zelfs wel een goed woordje voor haar zonen bij Jezus doen.

"Toen", op dát moment, toen Jezus opging naar Jeruzalem.

Toen Hij zijn discipelen vertelde dat Hem de beker van het lijden wachtte, ...

"tóen kwam de moeder van de zonen van Zebedeüs tot Jezus, met haar zonen, om iets van Hem te vragen."

*

U begrijpt wel, broeders en zusters, jongens en meisjes, dat die moeder en haar twee zonen, de ernst van de situatie niet door hadden.

Jezus bereidt zijn discipelen erop voor ... dat het geen pleziertochtje zal zijn als ze op weg gaan naar Jeruzalem.

Hij zegt hun, dat Hij daar de beker van het afschuwelijke lijden, de kruisdood, tegemoet gaat.

Maar de zonen van Zebedeüs hebben alleen oog voor zichzelf.

En ze proberen - via hun moeder - zich van de beste plaatsen in het Koninkrijk van Jezus te verzekeren.

"Gij weet niet wat gij vraagt. Kunt gij de beker drinken, die Ik zal drinken? Zij zeiden tot Hem: Wij kunnen het." O zeker, ze zijn bereid ervoor te vechten. Want ze begrijpen ook wel dat het niet van een leien dakje zal gaan als Jezus in Jeruzalem de macht in handen zal nemen. De broers zijn bereid om de beker, die Jezus te drinken krijgt, ook te drinken. "Wij kunnen het."

Jezus ontkent dit niet.

Hij zegt, dat ze zijn beker zullen drinken.

Van Jacobus weten we dat hij de beker van het lijden heeft gedronken.

Zo'n 10 jaar na dit gesprek, in het jaar 44, is hij de marteldood gestorven.

We lezen daarover in Handelingen 12 vers 2.

Johannes, de discipel die Jezus liefhad, wordt om zijn geloof verbannen naar het eiland Patmos.

"Mijn beker zult gij wel drinken, maar het zitten aan mijn rechterzijde en linkerzijde staat niet aan Mij te geven, maar het is voor hen, die het bereid is door mijn Vader." Niet Jezus heeft het, broeders en zusters, jongens en meisjes, voor het zeggen, maar zijn Vader.

Jezus is niet meer dan een knecht, een knecht des HEREN.

En straks zal Hij een lijdende knecht des HEREN zijn.

Dát is zijn taak in deze wereld.

Dat weet Jezus. En die taak wil Hij ook volbrengen.

*

De tien andere discipelen hebben het gesprek tussen die moeder met haar zonen en Jezus natuurlijk gehoord.

En het gesprek is nog maar net beëindigd of ze steken hun ergernis en boosheid niet onder stoelen en banken.

Met z'n twaalfen hebben ze Jezus tot nu toe gevolgd.

Dan getuigt het toch van weinig collegialiteit dat die twee van Zebedeüs - achter hun rug om - de beste plaatsen in het Koninkrijk van Jezus proberen in te nemen.

Het is gewoon ... stijllous!

Jezus merkt hun ongenoegen.

Hij roept ze bij zich en zegt: "Gij weet, dat de regeerders der volken heerschappij over hen voeren en de rijksgroten oefenen macht over hen. Zo is het onder u niet. Maar wie onder u groot wil worden, zal uw dienaar zijn, en wie onder u de eerste wil zijn, zal uw slaaf zijn; ..."

Deze woorden, broeders en zusters, jongens en meisjes, worden vanmorgen niet gesproken tot de regeerders en rijksgroten.

Mensen als Lubbers en Kok, Bush en Gorbatsjov.

Nee, ze zijn gericht tot Jezus' discipelen, tot zijn gemeente, tot u en jou en mij!

Blijkbaar zit er op dat punt bij ons iets scheef en vindt Jezus het nodig dat we daarin recht gezet worden.

Dienen zit ons blijkbaar niet in het bloed.

In onze maatschappij komt dat al heel duidelijk naar voren.

Op de basisschool wil je nog wel het knechtje van de juf of de meester zijn.

Maar kom je van school, heb je een baan gevonden ... dan komt al gauw het advies:

Je moet maar goed je best doen, en als het even kan 's avonds wat bijstuderen, want - zo heet het dan - dan kun je vast wel 'hogerop' komen.

Nee, dienen, broeders en zusters, jongens en meisjes, de minste zijn, zit ons niet in het bloed.

De Griekse wijsgeer Plato had dat al door en zei: Hoe kan een mens gelukkig zijn als hij een ander moet dienen?

Vinden we dienen maar zo zo, slaaf zijn is natuurlijk helemaal uit den boze.

Een slaaf zijn betekent ... gevangen zijn.

Je hebt niets meer over jezelf te zeggen.

Een ander beslist over wat er met je moet gebeuren.

Wat je moet doen en wat je moet laten.

Slaaf zijn is ... mensonterend.

Voor de Joden was een slaaf dan ook iemand van de tweede rang.

Hij was gelijk aan een vrouw in die dagen, ... meer ding, dan mens.

Voor slaaf uitgescholden te worden was dan ook één van de ergste beledigingen.

Dienaar en slaaf zijn.

Het is iets minderwaardigs. Het is mensonterend.

De tijdgenoten van Jezus en ook wij ... halen er de neus voor op.

Belangrijk zijn, hoge posities innemen, heersen en macht hebben.

Dát ligt ons beter. Het zit ons al het ware in het bloed, al vanaf ... den beginne.

Waren wij het niet die maar al te graag gehoor geven aan de stem die zei: "Jullie zullen ... als God zijn"?

Broeders en zusters, jongens en meisjes, hoog van de toren blazen, beslist niet gering van jezelf denken, ... dat is het patroon van deze wereld én ... van ons eigen leven.

Het leven in de gemeente van Christus kan door dát patroon ... op een verschrikkelijke manier in de war gebracht worden.

We hebben het vanmorgen zien gebeuren in de kleine kring van de discipelen van Jezus.

Twee broers waren van mening dat zij - na Jezus - toch wel de belangrijkste waren in het Koninkrijk van God.

Het is de andere discipelen nog maar net ter ore gekomen ... of de ruzie en onenigheid barst los.

Het lichaam van Christus wordt door zo'n houding ... aan de ontbinding prijsgegeven.

Jezus keert vanmorgen radikaal het patroon van de wereld en van ons eigen leven om.

Dienaar en slaaf zijn - waarvoor wij de neus ophalen - waarvoor wij onszelf te hoog achten - dat zijn voor Jezus ... eretitels.

De grootsten en de eersten in zijn Koninkrijk zijn ... dienaren en slaven.

"Wie onder u groot wil worden, zal uw dienaar zijn, en wie onder u de eerste wil zijn, zal uw slaaf zijn".

*

Wat betekenen die woorden voor ons, voor u en jou en mij?

In werkelijkheid, broeders en zusters, jongens en meisjes, zijn wij niet méér dan dienaar en slaaf.

Want Jezus Christus is onze Heer.

Hij heeft ons - op de slavenmarkt van de zonde - vrijgekocht, door er met zijn eigen leven voor te betalen.

Gekocht en betaald met zijn bloed - zo belijden we in Zondag 1 van onze Catechismus.

Wij slaven en dienaren. Hij onze Heer en Meester.

Wie door Jezus gered wil worden ... zal de positie van een dienaar en een slaaf moeten innemen.

Wie door Jezus vrijgekocht wil worden ... zal z'n plaats moeten weten op de slavenmarkt van de zonde.

Want zegt Jezus - en dan komen we bij de kern van ons schriftgedeelte: "De Zoon des mensen is niet gekomen om Zich te laten dienen, maar om te dienen en zijn leven te geven als een losprijs voor velen."

Jezus noemt zichzelf hier: Zoon des mensen.

Die titel komen we in het Oude Testament tegen in Daniël 7 vers 13.

Van de mensenzoon, die daar genoemd wordt, wordt gezegd dat aan hem gegeven werd ... heerschappij, eer en koninklijke macht.

En alle volken, natiën en talen ... dienden Hem.

Jezus noemt zichzelf hier: Zoon des mensen.

Met andere woorden, Hij zegt: Als er nu iemand is die aanspraak kan maken op heersen, ... dan ben Ik het wel.

Ik ben immers de Zoon des mensen aan Wie alle eer en macht toekomt.

Maar wát doet Jezus? Hij dient!

"Hij heeft het Gode gelijk zijn niet als een roof geacht!", zegt Paulus, "maar heeft Zichzelf ontledigd en de gestalte van een dienstknecht aangenomen."

Als nu, Jezus, die Heer en Meester is, zich niet anders heeft laten kennen, dan als een dienstknecht, waar zouden wij dan het lef vandaan halen om de heersersrol te spelen?

Een slaaf is toch niet méér dan zijn Heer?

*

Jezus, broeders en zusters, jongens en meisjes, roept het ons vanmorgen toe om niet te willen heersen en onszelf belangrijk te achten, ... maar om dienaar en slaaf te zijn ... "gelijk de Zoon des mensen niet gekomen is om Zich te laten dienen, maar om te dienen en zijn leven te geven als losprijs voor velen."

Voor de mensen uit die dagen was een losprijs een som geld die betaald werd voor een krijgsgevangene of een slaaf.

Als de losprijs betaald was, dan was die krijgsgevangene of slaaf... een vrij man.

Hij was dan weer vrij om te gaan en te staan waar hij wilde.

Maar voor de Joden heeft dat woord ook nog een diepere betekenis.

Zij dachten bij het woord losprijs ook aan de offers op de Grote Verzoendag.
Het volk had - door zijn zonden - zijn leven verknoeit.
Zelfs zó, dat het zijn leven ... verspeeld had.
Hun bleef niets anders over dan ... de dood. God eiste het leven van een schuldig volk.

Maar God was zó genadig, dat Hij - in plaats van het leven van het volk - het leven van offerdieren aanvaardde.

Die dieren werden de dood ingejaagd, opdat het volk weer zou leven, alsof het geen zonde gedaan had.

Op de vraag, broeders en zusters, jongens en meisjes, waarom moet Jezus opgaan naar Jeruzalem, dat verschrikkelijke lijden, die kruisdood tegemoet? geeft Hij zelf hier het antwoord.

Ik geef mijn leven als losprijs ... opdat mensen, die slaaf en gevangene zijn van de zonde, die verstrikt zijn in hun eigenzinnige kronkelwegen die onherroepelijk naar de dood voeren, ... opdat die mensen van die wegen bevrijd zouden worden en weer als vrije man rond zouden stappen ... op de wegen van de HERE.

*

Voor velen. Niet alleen het volk Israël, maar ook wij mogen deze blijde Boodschap ontvangen.

God eist ons leven.

Er blijft niets meer over dan de dood.

Maar kijk! Jezus gaat op naar Jeruzalem. Hij gaat de dood in, opdat u en jij en ik ... zouden leven.

Wie oog krijgt voor de Koning die zich niet láát dienen, maar die zèlf dient ... wie als een ter doodveroordeelde tòch het leven uit zijn hand mag ontvangen ... zou die zich niet van zijn dwaze en hoogmoedige wegen omkeren en Hèm volgen, van Wie hij het leven mocht ontvangen?

De Zoon des mensen, Hij is de dood ingegaan, maar op de derde dag is Hij opgewekt uit de doden!

En nòg eens zal Hij verschijnen, maar dan niet als de lijdende Knecht des HEREN, ... maar als de Koning aan Wie al zijn koninklijke eer en glorie te zien is.

Gelukkig is dan hij die zijn verschijning als de lijdende Knecht des HEREN heeft liefgehad ... en in zijn leven het beeld van die Knecht heeft vertoond.

Want hij zal als koning mogen heersen ... tot in alle eeuwigheden.

Amen.

Ds. Jan K.C.Kronenberg, Leeuwarden 3 maart 1991

! Graag een mailtje wanneer deze preek in een gemeente wordt gelezen. !